Wojciech Łysek, doktorant
w Instytucie Nauk Politycznych i
Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Streszczenie doktoratu w języku polskim

Temat: ***Zagadnienie narodowości w polityce wschodniej piłsudczyków: uwarunkowania – ewolucja – spadkobiercy***

słowa kluczowe: polska polityka wschodnia, prometeizm, Józef Piłsudski, Związek Radziecki

Głównym celem jaki postawił przed sobą autor niniejszej dysertacji jest zbadanie roli jaką odgrywało zagadnienie narodowości w koncepcjach polityki wschodniej piłsudczyków. Praca jest próbą prześledzenia ewolucji deklaracji i działań przedstawicieli środowiska piłsudczyków od podpisania traktatu ryskiego (18 marca 1921 r.) do ataku Związku Radzieckiego (ZSRR) na Polskę, 17 września 1939 roku.

Dysertacja ma układ chronologiczno-problemowy, co ułatwi kompleksowe i rzetelne omówienie prezentowanego tematu. Takie podejście wydaje się najbardziej celowe. Skoncentrowanie się na węzłowych problemach danego okresu sprzyja większej przejrzystości konstrukcji. Konstrukcja pracy została dostosowana, by przejrzyście został zaprezentowany temat dysertacji, czyli uwarunkowania, ewolucja i aktualność polityki wschodniej ruchu piłsudczykowskiego.

W rozdziale pierwszym znajduje się przegląd teorii omawiających przyczyny i przebieg kształtowania się nowoczesnych narodów. W tej części pracy zarysowano kwestię polskiej polityki wschodniej. Na koniec przybliżone zostały podziały i koncepcje grupy skupionej wokół J. Piłsudskiego.

W rozdziale drugim przedstawiono studium przypadku dotyczące białoruskiego ruchu narodowego. Następnie omówione zostały poglądy ludzi związanych z J. Piłsudskim na temat polityki wschodniej, przed objęciem władzy w 1926 roku. Kolejny podrozdział stanowi analizę koncepcji federacyjnej często kojarzonej ze zwolennikami J. Piłsudskiego. Kolejna część skupia się na okresie od traktatu ryskiego do uznania granicy wschodniej w 1923 roku.

Trzeci rozdział skupia się na latach 1924-1932. W tym fragmencie została omówiona „ukrainizacja", czyli implementowana na terenie radzieckiej Ukrainy idea *korienizacji*. Następna część omawia dojście do władzy J. Piłsudskiego. Ten okres to wręcz „złoty wiek"

dla idei prometejskiej. Powstawały liczne instytuty badawcze oraz czasopisma. Na koniec poruszone zostały wydarzenia niezwykle istotne w stosunkach z ukraińską mniejszością – pacyfikacja Galicji Wschodniej a także eksperyment wołyński wojewody Henryka Józewskiego. Kwestie te przedstawiono pod kątem polityki zagranicznej Rzeczpospolitej.

Rozdział czwarty obejmuje charakterystykę ostatnich siedmiu lat przed II wojną światową. Autor położył szczególny nacisk na oddziaływanie na polską politykę wschodnią przeobrażeń na arenie międzynarodowej (m. in. ekspansywność Niemiec, włączenie ZSRR do Ligi Narodów). W omawianych latach nastąpił schyłek idei prometejskiej. Wpłynęło na to polepszenie relacji ze Związkiem Radzieckim (zawarty w 1932 r. pakt o nieagresji, stanowił element „polityki równowagi"). Równocześnie na terytorium potężnego wschodniego sąsiada zachodziły gwałtowne przemiany. W tym kontekście na kartach dysertacji znalazły się rozważania kolektywizacji, *Hołodomoru* i „operacji polskiej". Na końcu tego rozdziału znajduje się omówienie napaści Armii Czerwonej na Polskę 17 września 1939 roku.

W ostatnim, piątym rozdziale, omówione zostały poglądy młodego pokolenia piłsudczyków. W tym celu analizie poddano działania „Buntu Młodych"/ „Polityki" wraz z wytworzonymi przez nie artykułami na temat słowiańskich mniejszości oraz pomysły tej grupy odnośnie polityki wschodniej. W tej części poruszono kwestię koncepcji ULB (Ukraina – Litwa – Białoruś) w kontekście stosunku środowiska paryskiej „Kultury" wobec Rosji. Na koniec scharakteryzowane zostały wybrane aspekty polityki wschodniej III Rzeczpospolitej.